

De geschiedenis van de Buckfastbij

De Buckfastbij is onlosmakelijk verbonden met de activiteiten van broeder Adam en met de Benedictijner abdij in Buckfast in Zuidwest Engeland. Broeder Adam werd geboren in Duitsland in 1898 maar leefde en werkte op de Buckfast Abdij vanaf 1911 tot zijn dood in 1996. Vanaf 1915 tot aan het einde van zijn leven heeft hij zich daar intensief met de bijen beziggehouden. De opbrengsten van de imkerij werden gebruikt voor de opbouw en instandhouding van de abdij. De economische rentabiliteit was dus een belangrijk uitgangspunt voor deze imkerij.

112

Buckfast Belangen Verenigd

Korte tijd nadat Adam ging werken op de imkerij, werd Engeland getroffen door een verschrikkelijke uitbraak van de tracheemijt (*Acarapis woodi*). Een groot deel van de totale bijenpopulatie in Engeland werd hierdoor uitgeroeid. Dat was ook het geval op de abdij. In de winter van 1915 stierven er van de 46 volken 30. De volken die overleefden waren van Italiaanse afkomst. Met deze volken werd verder gemkerd en konden de verliezen op de abdij aangevuld worden. Ook konden volken verstuurd worden naar ander imkers in Engeland. In diezelfde periode zijn er ook vanuit Nederland en Frankrijk veel volken naar Engeland geëxporteerd om de grote verliezen aan te vullen. Aan deze transporten danken wij in Nederland het ontstaan van het zesraamskastje. Omdat de imkerij op de abdij overschakelde op vruchtbare bijen van Italiaanse afkomst concludeerde Adam dat ook de bedrijfsmethode op de imkerij moest worden aangepast. Waarbij naar een methode gezocht moest worden die paste bij het natte, koele klimaat van Zuidwest Engeland. Uitgangspunten voor Adam bij de ontwikkeling van zijn bedrijfsmethode waren o.a. het respecteren van het broednest en de ontwikkeling van het volk in het voorjaar, geen overhangen van voer en stuifmeel, niet drijfvoeren en geen onnodige controles en verstoringen. Verder was het voor hem belangrijk dat alle handelingen zo weinig mogelijk tijd vergden. Hem viel ook op dat sommige kruisingen een veel hogere honingopbrengst gaven dan de meeste volken in hun omgeving. Zijn zoektocht naar een meer geschikte bij en een ander bedrijfsmethode voor zijn bijen van Italiaanse

afkomst begon met het inwinteren van volken op twee bakken in 1920. Deze volken ontwikkelden zich het daarop volgende jaar veel beter, leverden meer honing op en er was minder werk voor nodig. Hij verklaarde dit succes door de grote beschikbaarheid van broedruimte, voldoende wintervoer en een vruchtbare koningin.

Adam concludeert dat een economische imkerij alleen mogelijk is wanneer er gewerkt wordt met vruchtbare koninginnen, met kasten waarvan de broedkamer voldoende groot is en waar een bedrijfsmethode gebruikt wordt waarbij de imker minimaal ingrijpt in de volken.

De afkomst van de Buckfast bij

De ontwikkeling van de Buckfastbij is gestart met een kruising tussen de inheemse bij uit Engeland en de ingevoerde Italiaanse bij (de volken die de tracheemijt overleefden). De Italiaanse bijen uit die tijd waren anders dan de Italiaanse bijen die we nu kennen. Adam omschrijft deze bijen als leerbruin van kleur, ze werden geïmporteerd uit de Ligurische Alpen. Bij het beoordelen van de kruisingen die Adam maakte lette hij niet erg op het uiterlijk van de bijen maar wel op haaldrift, zuinigheid, goede voorjaarsontwikkeling en een voldoende sterk volk gedurende de zomer om de honing binnen te halen. Het volk mag verder weinig propolis gebruiken, moet zachtvaardig zijn en misschien wel het belangrijkste het volk moet zwermtraag zijn. Voor zijn teelt beschikte Adam vanaf 1925 over een landbevruchtungsstation op de Dartmoor heide, waar hij de mogelijkheid had om precies die paringen te laten plaatsvinden waarin hij geïnteresseerd was. De mogelijkheden van kunstmatige inseminatie bij bijen bestonden helemaal nog niet in die tijd.

De speurtocht naar nieuwe bijenrassen

Na de ervaringen van Adam t.a.v. de resistentie tegen de *Acarapis* mijtziekte ging hij verder met het zoeken naar goede eigenschappen van bijen van verschillende afkomst. Het is bekend dat hij vanaf 1930 experimenteerde met de Franse zwarte bij. Pas na een selectieprogramma van tien jaar voegt hij deze toe aan zijn Buckfastmateriaal. Vanaf 1950 begint er een tocht van Adam op zoek naar bijen. Hij bezoekt daarvoor plaatsen waar hij probeert zuiver materiaal te krijgen van de daar oorspronkelijk aanwezige bijen. Zelfs vijftig jaar geleden was het al moeilijk om nog

oorspronkelijk materiaal te vinden. Op zijn eerste speurtocht bezoekt hij onder andere Frankrijk, Zwitserland, Oostenrijk, Sicilië en Duitsland. Later bezoekt hij Algerije, Israël, Jordanië, Syrië, Libanon, Cyprus, Griekenland, Kreta, Joegoslavië en Italië. Hij vertelt over deze reizen in zijn boek 'In search of the best Strains of bees'. Uit dat boek spreekt zijn gigantische enthousiasme en krijg je een beeld van de bijna militaire nauwkeurigheid waarmee hij zijn reizen voorbereidde. Een gedeelte van deze reizen werd uitgevoerd samen met de heer Fehrenbach uit Duitsland. Koninginnen die hij verzamelde werd naar de Buckfast abdij gestuurd om getoetst te worden op geschiktheid om bij de Buckfast bijen in te kruisen. Bijenrassen die volgens Broeder Adam bijzondere aandacht verdienen vanwege hun geschikte eigenschappen waren: de Griekse bij, de Anatolische bij (uit Turkije) en de bijen die voorkomen in de oasen van de Sahara.

Verder verzamelde hij op zijn tochten materiaal dat beschikbaar gesteld werd aan professor Ruttner in Duitsland. De reizen waren zeker gezien de primitieve omstandigheden waaronder vijftig jaar geleden gereisd werd geen vakantieuitstapjes maar kunnen meer vergeleken worden met wetenschappelijke expedities.

Bedrijfsmethode van broeder Adam

Zoals al vermeld ging Adam voor zijn bedrijfsmethode uit van vruchtbare koninginnen die

voldoende ruimte krijgen. Voldoende ruimte kan verkregen worden door het geven van twee bakken of het gebruik van één grote broedbak. Bij het gebruik van twee bakken fungeerde de ruimte tussen de bakken volgens hem te veel als een barrière voor de koningin. Het gebruik van twee bakken heeft ook extra handelingen tot gevolg bij controles. Voor zijn imkerij op de Buckfast abdij begon hij dan ook vanaf 1923 gebruik te maken van kasten waarin 12 Dadantramen pasten. Een Dadantraam is ongeveer twee maal zo groot dan het in Nederland gebruikte Simplexraam. De kasten waren vierkant van vorm zodat alles makkelijk op elkaar past. De ramen in die kasten zijn extra stevig uitgevoerd en er werd geen gebruik gemaakt van afstandrepen of Hoffmansysteem maar van eenvoudige kopspijkertjes waarmee de ramen op afstand gehouden worden. Veel van de zaken waar Broeder Adam in zijn leven mee bezig is geweest zijn nog steeds actueel voor ons. Hoewel hij natuurlijk een imkerij heeft opgezet waar het economische rendement van doorslaggevend belang was zijn bijvoorbeeld ziekteresistentie, zwermtraagheid, zachtaardigheid en haaldrift nog steeds belangrijke kenmerken voor mijn eigen hobby imkerij.

Literatuur

Bee-keeping At Buckfast Abbey; Brother Adam; British Bee Publications Geddington, Northants, England; 1971
In search of the best strains of bees; Brother Adam; Northern Bee Books Herben Bridge West Yorkshire, UK; 1983

Inzenden van voedselkransmonsters in 2001 voor sporenonderzoek van Amerikaans vuilbroed

Dick van Houwelingen en Henk van der Scheer, namens de Bedrijfsraad voor de Bijenhouderij

Zoals in Bijen (10)2: 55 (2001) is vermeld, is het beleid ten aanzien van het inzenden van monsters hetzelfde als in 2000. Monsters kunnen ingezonden worden naar de Dierenartsenpraktijk Diessen of ID/Lelystad. De prijzen (incl. 19% BTW) van de laboratoria voor 2001 zijn als volgt: * Dierenartsenpraktijk Diessen: eerste monster: f 52,50 en f 45,- voor vervolgonsters van dezelfde imker.

* ID/Lelystad: f 74,- per monster.

Bij een positief-uitslag (sporen aanwezig in het monster) vindt thans geen vervolgstap door het RVV meer plaats, ook al zou deze instantie op de hoogte gesteld worden van de uitslag. Mocht de overheid haar beleid in deze wijzigen, dan stellen wij u hiervan

zo snel mogelijk op de hoogte.

Tijdens een gesprek tussen de Adviesgroep Bijengezondheidszorg, de Laboratoria van ID/Lelystad en Diessen en een aantal praktijkmensen, zijn ook de gang van zaken rondom het inzenden van monsters en de resultaten hiervan gevalueerd. In Bijen 10(3) (2001) is hiervan uitgebreid verslag gedaan.

Afgesproken is dat voor het inzenden van monsters naar Diessen een invulformulier ter beschikking zal komen. Hierop staat de precieze procedure inclusief monsternamen aangegeven en wordt er een aantal gegevens van de imker gevraagd.

Dit formulier zal ter beschikking zijn op de komende Algemene Ledenvergaderingen van de bijenteeltorganisaties en kan ook aangevraagd worden (telefonisch of per E-mail) bij het secretariaat van uw organisatie.